

Franckesche Stiftungen zu Halle

Oeconomiae Salutis Epitome Isagogica

Lange, Joachim

Halae Magdeburgicae, MDCCXXX.

VD18 13487469

Membrum III. De Dei Operibus.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:obv:ha33-1-211558

MEMBRUM III.

DE

DEI OPERIBUS.

ARTICULUS I.

DE

CREATIONE.

Sedes doctrinae. Gen. I. II. Psalm CIV. Jes. XL, 12. 26. 28.

Hebr. XI, 3. Apoc. IV, 11.

Definitio: creatio est actio Dei, qua is res creatas omnes sex dierum intervallo libere, omnipotenter, & sapientissime in suam gloriam produxit.

TRACTATIO.

I. CREATOR, solus Deus, Pater I Cor. VIII, 6. Filius Jo I, 3. 10. Spiritus Sanctus Gen. I, 2. Ps. XXXIII, 6.

II. RES CREATÆ INVISIBILES, Angeli, ut probabile est, statim sub initium creati; ubi

1. *Nomen*, quod אַלְלֹהִים & Græce ἄγγελος habent a suo legationis officio.

2. *Natura* mere spiritualis & hypostatica Ps. CIV, 4.

3. *Præstantia* status originalis magna, sed tamen limitata. I Pet. I, 12.

4. *Numerus* maximus Ps. LXVIII, 18. Dan. VII, 10.

5. *Ordines* diversi, sed nobis plane ignoti. Eph. I, 21. Col. I, 16.

6. *Officium* λειτουργικόν respectu Dei Ps. CIII, 20. 21. Matth. I, 20. & hominum, præcipue piorum I Reg. VI, 16. 17. Ps. XXXIV, 8. &c.

7. *Proprietas ministerialis* in assumptione corporum παρὰσάτιν, conjuncta cum humana loquela Gen. XVIII, 1. seqq.

8. *Distinctio* in bonos, qui in statu integritatis confirmati sunt; & malos, seu defectores.

9. *Dominus angelorum*, Jesus Christus, angelus ἀγγελος, cum creatis non confundendus. Hebr. I, 6.

p. 76. 81

III. Res

b

III. RES CREATÆ VISIBILES, seu hoc universum materiale, in cujus creatione notanda sunt hæc tria, *modus, rerum ordo, earum finis.*

IV. MODUS consistit in productione omnipotenti, primum ex nihilo, deinde e materia per se inhabili. Ejus analogon est in *Σαυματῆγγία*; utpote quæ opus creationis egregie illustrat.

V. ORDO creationis fuit *architectonicus* in progressu a simplicibus ad composita; ubi notanda sunt: materia prima, ejus digestio, digestæ exornatio, & totius operis *complementum cum sabbatismo.*

1. *Materia prima*, speciatim ad hæc inferiora relata, fuit *aqua limosa*. Gen. I, 2. cui à *Spiritu* creatore indita est vis seminalis, activa ac plastica, adjuncta luce ignea, tanquam principio organico.

2. *Materiæ digestio*, facta est in diversa mundi corpora, raritatis & densitatis gradu inter se valde differentia, quæ sunt: *aer & æther* in expanso, & *aqua ac terra.*

3. *Materiæ digestæ exornatio*, ubi ab æthere progressus factus est ad aerem, & ab hoc ad aquas & tellurem Genes. I, 14. 25.

4. *Complementum* in productione *hominis*: ejus not. a. excellentia: b. diversitas sexus: c. status integritatis: d. locus, paradisus: ubi consequens: sabbatismus, non carens mysterio, & omnino jam tum in ecclesia patriarchali observatus.

VI. FINIS, sapientiæ, potentiæ ac bonitatis divinæ demonstratio. Ps. XIX, I. CIV, I seqq.

VII. USUS didascalicus, elencticus, epanorthoticus, pædenticus & paracleticus.

p. 81 - 89

M. III.

M. III. ARTICULUS II.

DE

IMAGINE DEI.

Sedes doctrinae : Gen. I, 26. 2 Cor. III, 18. Eph. IV, 24.
Col. III, 10.

Definitio : Imago Dei erat conformitas cum Deo naturalis, posita primario in dotibus facultatum animæ, sapientia ac iustitia; secundario in ipsa animæ natura, corporis immortalitate, & in dominio in creaturas.

TRACTATIO.

- I. AUCTOR, Deus trinus Gen. I, 26. III, 22.
- II. FORMA, conformitas cum Deo; non essentialis, nec generalior; sed accidentalis, limitata, specialis & simillima.
- III. PROPRIETAS, quod imago fuit *naturalis*; non quidem constitutive, nec coniective; sed subjective, per se & transitive.
- IV. DOTES PRIMARIÆ, in intellectu sapientia, in libera voluntate iustitia originalis, cum inde resultante iusto appetitus sensitivi & corporis regimine.
- V. DOTES SECUNDARIÆ erant
 1. Ipsa *hominis*, præcipue animæ, *essentia* spiritualis & libera, cum facultatibus intellectus & voluntatis. Gen. IX, 6. Jac. III, 9.
 2. Corporis *immortalitas* Gen. II, 17. III, 3 Rom. V, 12, adeo, ut homo potuisset *non mori*, quemadmodum potuisset non peccare.
 3. *Domini* in creaturas inferiores, positum non solum in jure ac potestate, sed etiam in facultate imperandi: cum adjuncto *habitationis* in paradiso.
- VI. FINIS & EFFECTUS, status hominis beatus in communione cum Deo 1 Cor. VI, 17. secundum Dei intentionem ad posteros propagandus. p. 89-96

b 2

M. III.

M. III. ARTICULUS III.

DE

DEI PROVIDENTIA.

Sedes doctrinae: Pl. CIV, 4. seqq. CXXXVI. Matth. VI, 26-33. X, 29. 30. 31. Jo. V, 17. Act. XIV, 17. XVII, 26 seqq. *in ym cratoz maboy a/c*

Definitio. Providentia est actus Dei trinus, quo is res omnes ac singulas, speciatim humanum genus, conservat ac sapientissime gubernat.

TRACTATIO.

I. CAUSSA EFFICIENS, Deus trinus, Pater Matth. VI, 26. 32. Filius Col. I, 17. Hebr. I, 3. Spiritus Sanctus Act. XII, 2. I Cor. XII, 11. I Cor. XII, 11.

II. OBJECTUM providentiæ divinæ

Generale, omnia, etiam minima, in quibus Deus est maximus.

Speciale, genus humanum in Christo dilectum ac re-stituendum. Matth. V, 45. *no cadet fides Deo alyzof*

Specialissimum, fideles, conjunctim & singulatim.

Tim. IV, 10. Hebr. I, 14. wocnala au leryka

III. SUPPOSITUM, omniscientia & præscientia ratione intellectus, & $\pi\epsilon\phi\acute{o}\sigma\iota\varsigma$ ratione voluntatis, Dei.

IV. FORMA, perpetuus actus *conservationis & gubernationis* cum universali concursu. *Gubernationis vero species sunt*:

Permissio posita in suspensione potentiae absolutæ ab impediendo. Cujus suspensionis ratio est in libero hominis arbitrio.

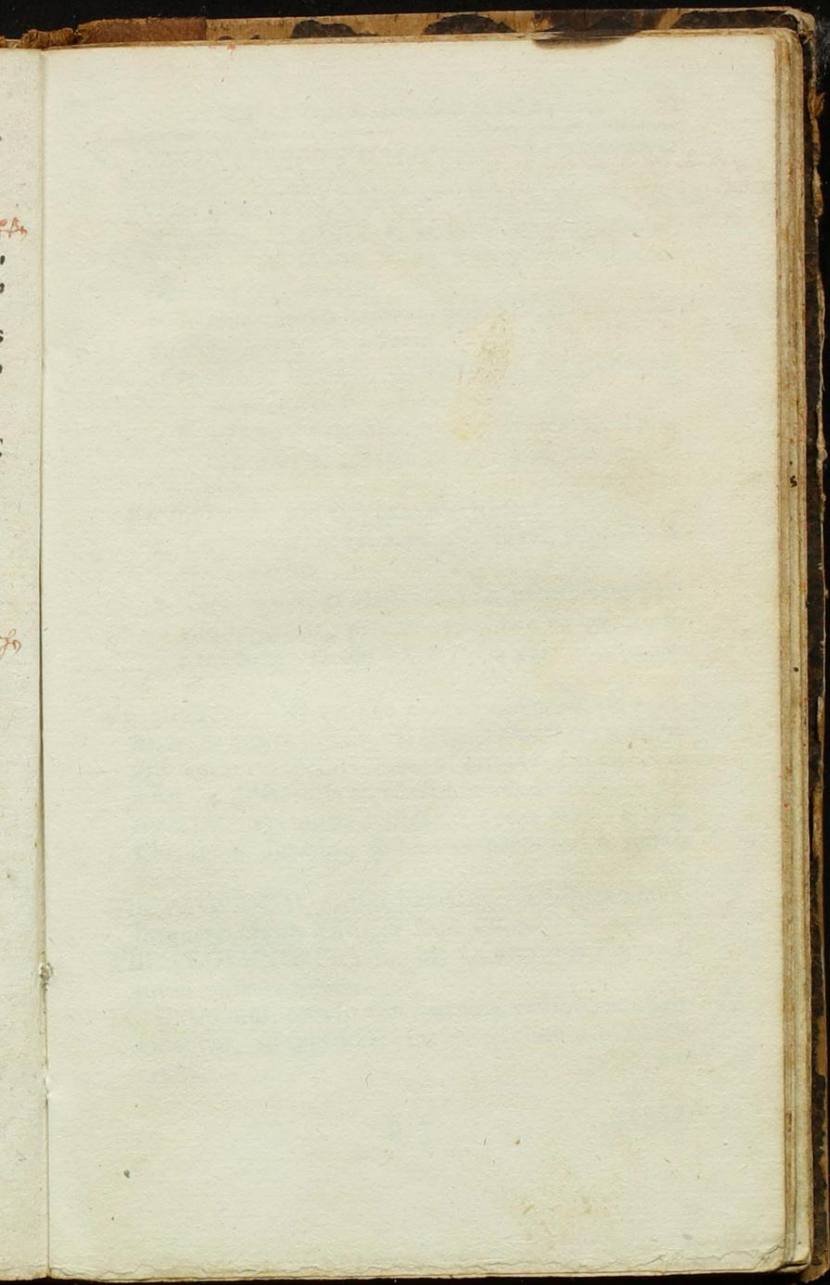
Impeditio, qua Deus actiones creaturarum ita constringit, ut efficere non possint, quod alias effecturæ essent.

Directio, qua Deus actiones creaturarum ad certum finem dirigit.

Determinatio, qua Deus actionibus & passionibus creaturarum ita intercedit, ut iis certos terminos constituat.

p. 96 - 101

V. DI-

x in dandert dertien duizend duizend duizend duizend duizend
x dandert dertien duizend duizend duizend duizend duizend
x dandert dertien duizend duizend duizend duizend duizend

V. **DISTINCTIO**, petita ab objecto, *vita & actionibus* hominis.

VITA: quæ providentiæ Dei subiacet in *ingressu* Job. *Sancti*
Sancti X, 38. seqq. Pf. CXXIX, 14. 15. 16. in *progressu* Genes.

Sancti XLVIII, 15. 16. Matth. VI, 25. & in *egressu*: ubi *vita*
terminus consideratur

1. ut *constitutus & naturalis* Job, XIV, 5. *Sancti*
2. ut *mutabilis*: & quidem *Sancti*
 - a. ab ipso homine, per incuriam, aut afortiam & *Sancti*
avtoxeiglav.
 - b. a Deo, vitæ terminum vel præcidente, vel pro-
 rogante; & quidem partim piis, partim im-
 piis.

ACTIONES: ubi Dei providentia ita versatur

1. Circa *bonas*, ut eas præcipiat, juvet, adprobet &
 remuneretur.
2. Circa *malas*, ut earum *avoplav* prohibitam par-
 tim impediatur, partim permissam in bonum fi-
 nem dirigat Genes. XX, 6. L, 20. partim iuste pu-
 niat.

VI. **DISTINCTIO** a modo petita: ubi ea est vel *ordi-*
navia, de qua hactenus, vel *extraordinaria* in *miracu-*
lis: eorum 1. principium. 2. forma: 3. locus, seu
 sedes: 4. differentia ab effectibus admirandis: 5. pe-
 riodi tres præcipuæ; scilicet tempore Moysis, Eliæ &
 Christi: 6. duratio: 7. finis ex parte Dei & homi-
 num.

VII. **PROPRIUM**, causis liberis agendi libertatem re-
 linquere. Matth. XXIII, 37. Luc. VII, 30. *Sancti*

VIII. **PROFUNDITAS** summa in plurimis supra ca-
 ptum nostrum posita.

IX. **USUS** multiplex in observatione vestigiorum pro-
 videntie, ad cujuslibet vitæ curriculum debite refe-
 renda.

p. 101 - 108